

Juridische procedure afgesloten door Beer Advocaten

De voorzitter van de Stichting Veteranenziekte, Fred Bertrand heeft mij gevraagd om ter afsluiting van de juridische procedure na de legionellabesmetting op de Westfriese Flora een kort artikel te schrijven voor deze nieuwsbrief.

Beer Advocaten is vlak na de besmetting op de Flora in maart 1999 benaderd door de Consumenten Bond met het verzoek de schade van de slachtoffers te verhalen. Wij zijn dus vanaf het eerste uur betrokken geweest bij deze zaak. Er zijn verschillende juridische procedures gevoerd, onder andere bij de rechtbank te Alkmaar en het Hof Amsterdam. De uitkomst van het jarenlange procederen was dat standhouder Jan Jong aansprakelijk was en dat ook standhouder Sun Shop - simpel gezegd - schade moest vergoeden. Echter, er was geen geld en de schade kon daarom niet worden vergoed.

Pas in het voorjaar van 2009 kwam Beer Advocaten er bij toeval achter dat er verzekeringsgeld aan Jan Jong was uitbetaald en dat dit geld was verdwenen. John Beer heeft toen in opdracht van de Consumenten Bond een kortgeding aangespannen. Het resultaat was dat de verzekeraar nog een keer het bedrag van € 577.000,- heeft betaald plus de wettelijke rente. Daarnaast heeft de verzekeraar van Sun Shop ook nog € 200.000,- betaald. Deze betalingen werden beheerd door de Stichting Tegemoetkoming Legionellaslachtoffers (STL). Deze stichting is speciaal opgericht om het geld eerlijk over de slachtoffers te verdelen. Dat er niet voldoende geld was om alle schade volledig uit te keren stond al van te voren vast.

En toen moest de schade nog in kaart gebracht worden. De advocaten (Christa Wijnakker, Rolinka Wijne, Josée van de Laar en ik) zijn begonnen met het bellen van alle slachtoffers en hun nabestaanden. Het was ontzettend leuk en nuttig om eindelijk de slachtoffers

te spreken en hun verhaal te horen. Slachtoffers die je alleen van 'papier' kent, krijgen dan een gezicht. Ook de bijeenkomst in juni 2009 hebben wij als zeer positief ervaren. Wij maakten afspraken over de manier van werken zodat het smartengeld, de huishoudelijke hulp en andere kosten voor alle slachtoffers op dezelfde manier zou worden berekend. Het was soms nog een hele klus om na al die jaren medische informatie boven water te krijgen. Omdat het zo veel werk was en wij het werk - naast ons andere werk - niet aankonden, hebben wij Gijs Fenenga ingeschakeld om de schadestaten op te stellen. Met vereende krachten is het gelukt om de schadestaten voor Kerst 2009 af te ronden.

Toen was de beurt aan STL. Het bestuur heeft zich gebogen over alle schadestaten en de verdeling van het geld. Eigenlijk had STL weinig aan te merken op de schadestaten en zijn deze snel geaccordeerd. Omdat het echter om zoveel mensen ging, heeft het alles bij elkaar toch weer maanden geduurd voordat definitief bekend werd hoeveel schadevergoeding elk slachtoffer zou ontvangen.

Na de uitbetaling van het geld hebben wij vele hartelijke reacties gekregen van slachtoffers. Het was erg fijn om te merken dat zoveel slachtoffers en nabestaanden blij waren met ons werk en de schadevergoeding. Een tevreden slachtoffer, dat is waar je het als advocaat voor doet. Al met al kijken wij op terug op een hele bijzondere zaak waar wij met hart en ziel voor hebben gewerkt. Ook de samenwerking met het bestuur van de Stichting Veteranenziekte hebben wij als erg prettig ervaren. De Stichting heeft bergen verzet en het is geweldig dat de Stichting dat ook na deze zaak - waarmee het allemaal begon - blijft doen!

Esther Reijnders

Tien jaar na 'Bovenkarspel': veel meer kennis, maar nog steeds te veel ziektegevallen.

Ruim tien jaar na de uitbraak van legionellapneumonie ('veteranenziekte') in Bovenkarspel weten we veel meer over legionellabacteriën, maar er zijn nog te veel ziektegevallen en ook nog veel vragen. Dit kwam naar voren tijdens het Legionella-congres op 1 oktober 2010, waarbij de recente inzichten op het gebied van de medische microbiologie en de 'water' microbiologie werden gepresenteerd. Nieuwe inzichten zijn vooral verkregen door toepassing van moleculaire methoden voor de detectie en identificatie van bacteriën. Deze technieken berusten op de analyse van het genetisch materiaal (DNA) van bacteriën dat voor dit doel kunstmatig wordt vermenigvuldigd met de polymerase kettingreactie (PCR) techniek.

Uit presentaties tijdens het congres kwam naar voren dat Legionella pneumophila verantwoordelijk is voor meer dan 95% van de gevallen van legionellapneumonie in Nederland en ook in Europa. In samenwerking met collega's van Waterlaboratorium Noord is bij KWR Watercycle Research Institute een PCR-methode ontwikkeld waarmee binnen enkele uren het aantal van L. pneumophila in water kan worden bepaald. Toepassing van deze methode wees uit dat deze bacterie vrijwel niet voorkomt in het oppervlaktewater in Nederland, soms in een hoog aantal aanwezig is in afvalwater en vaak voorkomt in gebouwgebonden koeltorens.

Ook is een PCR-methode beschikbaar waarmee alle soorten legionellabacteriën tegelijk kunnen worden aangetoond. Met deze

PCR-methode zijn in alle drinkwatertypen legionellabacteriën waargenomen. Deze bacteriën, die groeien bij lage temperaturen, zijn niet aantoonbaar met de kweekmethode en behoren meestal tot Legionella-soorten die nog niet zijn beschreven. Voor zover bekend kunnen ze geen ziekte veroorzaken. Uit DNA-analyse van bacteriën van de soort *L. pneumophila* blijkt dat deze soort honderden varianten omvat, waarvan enkele verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de ziektegevallen. Deze waarnemingen verklaren dat de aanwezigheid van *L. pneumophila* lang niet altijd gepaard gaat met ziekte. Groei van deze soort in (leiding)waterinstallaties moet echter worden verhinderd om te voorkomen dat een of meer gevaarlijke varianten zich kunnen ontwikkelen.

In ons land staan duizenden gebouwgebonden koeltorens. Gezien het relatief hoge percentage van deze installaties met *L. pneumophila* is het van belang dat ook voor deze installaties een risicoanalyse wettelijk wordt voorgeschreven, evenals periodiek onderzoek naar de aanwezigheid van *L. pneumophila*. Daarbij is een gestructureerde toepassing nodig van preventieve en corrigerende maatregelen, zoals onderhoud en doseren van biocides. De PCR-methode voor detectie van *L. pneumophila* is zeer geschikt voor de controle van koeltorens en is ook nuttig voor het opsporen van 'foute' collectieve leidingwaterinstallaties. Focus op *L. pneumophila* vergroot het rendement van de maatregelen voor de volksgezondheid en ook de duidelijkheid en handhaafbaarheid van het beleid.

Dick van der Kooij ■

Lotgenotendag

Onze eerstvolgende lotgenotendag is op zaterdag 2 oktober 2010 in **Het Vechthuis; Jagerskade 13-15; 3552 TL Utrecht.**

We hebben een leuk en interessant programma voor u samengesteld en velen van u hebben zich dan ook weer aangemeld voor deze dag. Daar alleen de donateurs een uitnodiging hebben gekregen, wil het bestuur ook belangstellenden in de gelegenheid stellen om deze dag bij te wonen.

U kunt zich aanmelden door een mailtje te sturen naar info@stichtingveteranenziekte.nl waarin u uw naam en volledige adresgegevens en telefoonnummer vermeldt. Vervolgens maakt u 45 euro over naar rekeningnummer 8245110 o.v.v. deelname lotgenotendag 02-10-2010.

Nieuwe/vernieuwde folders

Sinds 2009 en het uitkomen van ons boek "**Legionella...een ramp!**" zijn verschillende onderdelen in een nieuw jasje gestoken. We zijn begonnen met de enveloppen en het briefpapier. Inmiddels bekend vanwege uitnodigingen voor lotgenotendagen. Het zal u niet zijn ontgaan dat sinds januari 2010 ook de nieuwsbrief is aangepast aan de nieuwe huisstijl.

Tot slot pakken we nu de folders aan. De reeds bestaande folders: "**Hoe voorkom ik Legionella**" "**Ik heb legionella, wat nu**" "**How to cope with "Legionella"**" (de Engelse vertaling van "**Hoe voorkom ik Legionella**") zijn inmiddels te krijgen in de nieuwe uitvoering.

Wilt u ze zien of hebben: kijk op www.stichtingveteranenziekte.nl of stuur een mailtje naar info@stichtingveteranenziekte.nl. En dan nog een tip: het is handig om een Engelstalige folder mee te nemen op vakantie!

Het hier blijft het niet bij. We zijn nu bezig met aanvulling op de reeds bestaande folders. De opzet hiervoor is in volle gang en een deel van de inhoud is reeds bij een tekstschrijfster om er echte "folderteksten" van te maken. Dan komt de vormgeving en het drukproces er aan te pas voor ze echt klaar zijn. We hopen en verwachten dat de nieuwe folders aan het eind van dit jaar klaar zijn. Uiteraard melden we dit dan in de nieuwsbrief van december. ■

Het programma ziet er als volgt uit:

Na de ontvangst om 10.00 uur volgt om 10.30 uur een welkomstwoord van voorzitter Fred Bertrand. Daarna zal de heer Maarten Offringa van Legyon een lezing geven over de nieuwste detectiemogelijkheden van de legionellachip. Na de lunch zal de heer Maarten van Rossem zijn kijk geven op legionella in onze maatschappij. We sluiten de dag af met een boottocht over de Vecht.

Het Vechthuis is gemakkelijk te bereiken met het Openbaar Vervoer:

Vanaf het centraal station Utrecht met buslijn 6, 26 richting Zuilen of buslijn 36 richting Maarssen, uitstappen bij de halte Omloop (hoek Anton Geesinkstraat). Over de Anton Geesinkstraat en de metalen brug lopen, direkt over de brug linksaf. Na 150 meter treft u aan uw rechterhand de ingang van het terrein van Party- en congrescentrum het Vechthuis aan. ■

IN DE MEDIA: Ir. Joost van Hoof wint BJ Max Prijs 2010

LEUSDEN, 8 JUNI 2010

v.l.n.r. TVVL-voorzitter ing. Ferry de Vries, ir. Joost van Hoof en juryvoorzitter prof. dr. Henk van de Ree.

omgeving een belangrijke rol speelt. Van Hoof geeft veelvuldig lezingen en schrijft begrijpelijke publicaties, nationaal en internationaal, en neemt actief deel aan diverse commissies. Het gaf de jury, bestaand uit dr.ir. Philomena Bluysen, drs.ir. Martijn Kruijsse en juryvoorzitter prof.ir. Henk van Ree veel voldoening dat de prijswinnaar uitstekend past in het toekomstbeeld van de TVVL waarin de mens centraal staat en de techniek dienstbaar is.

B.J. Max Prijs

In 1983 deed de heer B.J. Max een schenking, ondergebracht in een stichting, waardoor de mogelijkheid ontstond jaarlijks op de Algemene Leden Vergadering van TVVL de B.J. Maxprijs uit te reiken. Deze prijs is een aanmoediging en blijk van waardering voor vakgenoten die kans zien het resultaat van studie en onderzoek op een voor alle geïnteresseerden toegankelijke wijze te publiceren. De heer Max was TVVL's eerste voorzitter en eerste erelid. Mede door zijn grote inspanning werd in 1959 de TVVL opgericht. Hij benadrukte sterk dat wetenschappelijke studie en onderzoek in het vakgebied veel aandacht en inspanning verdienen. In zijn testament heeft de heer Max, de B.J. Max Stichting wederom als legataris vermeld. Hierdoor blijft het mogelijk jaarlijks de prijs te blijven toekennen, met een persoonlijk vrij te besteden bedrag en een gedeelte voor verder onderzoek in het vakgebied.

TVVL

TVVL is een personenvereniging van mensen die zich toeleggen op de ontwikkeling en implementatie van de techniek van gebouwgebonden voorzieningen en de invloed hiervan op de mens en zijn/haar functioneren. TVVL vergaart, bundelt en ontwikkelt kennis en draagt deze over binnen de context van maatschappelijk debat, dagelijkse gebeurtenissen en aanpalende wetenschappen. TVVL is één van de belangrijkste kennisplatforms op het gebied van utiliteitsbouw en installatietechniek en telt circa 1200 persoonlijke leden en 500 begunstigers (bedrijfsleden). ■

Traditiegetrouw reikt TVVL tijdens haar Jaarvergadering de BJ Max Prijs uit aan een persoon die een studie of onderzoek heeft gepubliceerd op een voor alle geïnteresseerden toegankelijke wijze. Dit jaar ging de onderscheiding naar ir. Joost van Hoof, lector aan de Hogeschool Utrecht.

Joost van Hoof is al enkele jaren intensief bezig met (promotie)onderzoek over de installatietechniek ten dienste van ouderen- en verpleeghuiszorg. Hij richt de schijnwerper op de speciale behoeften van mensen met dementie ten aanzien van binnenmilieu, gebouwssystemen en installaties. Dit onderzoek past zeer goed bij de nieuwe richting die TVVL is ingeslagen waarbij de invloed van techniek op de mens en haar

Column

FRED BERTRAND

Er blijft gewoon werk aan de winkel!

Wat een slordig verhaal daar in Dordrecht! Gaan ze het mooiste en grootste sportcomplex, aan de N3, in gebruik nemen en vergeten ze te wachten op uitslag van de legionella-test. Dus moet de boel, na enkele weken proef draaien, onmiddellijk al weer dicht. Hebben ze wel eerst bewust een risico genomen want, zoals de verantwoordelijk wethouder zelf tegen de verslaggever zegt: 'Als je een huis laat bouwen gaan er ook wel eens dingen mis, en legionella, wordt in dit soort complexen wel vaker aangetroffen' (AD 31 augustus). Dan vraag ik je, leren ze daar in het Dordtse dan helemaal niks van wat er in die regio de laatste jaren allemaal is gebeurd door legionella-besmettingen? Dat heeft daar al verschillende mensenlevens gekost, en van hoeveel mensen is hun gezondheid wel niet geruïneerd? Ik had ook gewoon met vakantie moeten blijven; sinds jaren heb ik niet hoeven klagen over de temperatuur van het koude en warme water. En ik heb toch in zo'n vijftal verschillende, simpele, hotels overnacht in Duitsland, Oostenrijk en Italië. Ik begon werkelijk te denken dat we op de goede weg waren en dat het 'kwartje' overal was gevallen. Maar thuis gekomen wist ik wel beter. Het sportkatern van mijn ochtendkrant, die ik maandag opensloeg, repte over een soigneur die in de Vuelta, de wielerved van Spanje, was overleden aan een bacteriële infectie.'het was bloedheet in die tweederangs hotels' aldus de ploegleider, 'de airco's functioneerden slecht, maar daar kan het niet door komen want die verplaatsten slechts lucht..... Mijn conclusie is dat we steviger de boer op moeten met voorlichting richting de sportwereld. Dordrecht en de Vuelta is voor mij de aanleiding om ons in het bestuur te gaan beramen voor een actieplan richting sportbeoefenaars en sportaccommodaties. En dinsdag was het weer raak met Legionella, maar dat moet ik u even uitleggen. Terug van vakantie bleek mijn cv-ketel de geest te hebben gegeven. Mijn plaatselijke installateur adviseerde een prachtketel met dito thermostaat. Ben ik vandaag eens lekker door alle programma's aan het scrollen (ja, dat hoort nu eenmaal bij mij) en kom ik het hoofdstuk LEGIONELLA tegen; kijk, en dat deed me nou eens goed!

Fred Bertrand - voorzitter Stichting Veteranenziekte

'Legionella...een ramp!' te koop bij uitgeverij De Nieuwe Haagsche!

De Nieuwe Haagsche is een onderdeel van Koninklijke De Swart, de drukkerij waar het boek is gedrukt. Directeur Jan van Gent heeft deze stap aangeboden omdat ook hij vindt dat het boek voor een breed publiek de moeite waard en interessant is.

Behalve verkoop via De Nieuwe Haagsche gaat hij het boek ook onder de aandacht brengen van de regio boekhandelaren. Een aanzienlijke schaalvergroting met betrekking tot de verkoop van het boek. Voor meer informatie: www.denieuwehaagsche.nl ■

Agenda

2 oktober	26ste lotgenotendag
27 november	Bestuursvergadering

Sponsoring holland® WATERTECHNOLOGY

Holland Watertechnology (eigenaar Leo de Zeeuw) uit Driebergen-Rijsenburg sponsort sinds dit jaar onze Stichting door vergaderruimte en lunchfaciliteiten ter beschikking te stellen voor onze vergaderingen met de klankbordgroep.

Als Stichting zijn we daar uiteraard zeer content mee! We hopen op een langdurige sponsoring!

**Sinds 1 januari 2010 is er een speciale lotgenotentelefoon
0800-LEGIONELLA (0800-5344663)**

Kijk voor meer informatie op onze website:
www.stichtingveteranenziekte.nl

contactadres:
info@stichtingveteranenziekte.nl

Colofon

Deze Nieuwsbrief is een editie van Stichting Veteranenziekte.
Opgericht in 1999 naar aanleiding van de Legionella-uitbraak op de Westfriese Flora. Doelstelling: Stimuleren lotgenotencontact, belangenbehartiging slachtoffers, bevorderen preventieve maatregelen.

Donateurschap:	€ 26,50 per jaar (acceptgiro) € 25,- per jaar (automatische incasso)
Oplage:	750 exemplaren
Doelgroep:	Donateurs, externen, artsen, GGD en media
Verschijsning:	Vier maal per jaar
Verspreiding:	Gratis
Lay-out:	ORANJEBRUIN grafisch ontwerp, Den Haag
Druk:	Drukkerij BorBo, Bovenkarspel